

Politik Bilim

Yıl biterken (4): ‘Sistem tıklar tıklar çalışıyor’...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Evet, keşke böyle diyebilseydik... Bu başlığı kurgularken bazı sözcüklerini ödünç aldığım o ünlü reklâmdaki mesajın aslı şöyle: “*Dünyada rekabet gittikçe zorlaşıyor, artık teknoloji konuşuyor, tasarım konuşuyor. Hızınızla, fiyatınızla ve kalitenizle hep daha iyi olmak zorundasınız. Bu yüzden sistemin tıklar tıklar çalışması gerekiyor.*” Biliyorsunuz, iş çevrelerinin önde gelen isimleri bu reklâmda yer alarak makina imalât sanayimize destek verdiler. Gerçekten de destek verilmesi gereken bir sektör. Açıklanan rakamlara göre, 2000’li yıllarda ihracatta önemli bir artışa imza atmış.

Bu başarı benim için öznel bir nedenle de sevindirici. Öznel bir neden; çünkü ben makina mühendisliği eğitiminden geliyorum ve insan, eğitimi aldığı dalı yakından ilgilendiren bir alandaki başarıya doğal olarak seviyor. (Sırası gelmişken belirteyim; ben hep ‘makine’ değil ‘makina’ olarak yazıyorum ama editörümüz bunu düzeltiyor. Ne yapayım, mezun olduğum yerin adı İTÜ **Makina** Fakültesi!) Öznel neden bir yana, aslında bu sektörde Türkiye’nin belirli bir yetenek düzeyine geldiği; gelecekte çok daha büyük başarılarla imza atma potansiyeline sahip bulunduğu herkesçe biliniyor. Bilindiği için de, bu sektörün daha büyük başarılarla imza atmasını öngörenler, bir zamanlar şöyle demişlerdi:

“Makina imalâtı ve malzeme alanında, orta ve yüksek teknoloji alanlarında tasarımdan satış sonrası hizmetlerine uzanan değer zincirinin katma değeri yüksek halkalarında yer almak; küresel pazarlara rekabetçi, yenilikçi ve katma değeri yüksek mal ve hizmetleri sürekli olarak sunmak” Türkiye’nin sosyoekonomik hedefleri arasındadır...

Bunu diyenler, öngörülen hedefin tutturulabilmesi için hangi stratejik teknoloji alanlarında yetkinleşilmesi gerektiğini de bir bir saymışlardı:

- **Mekatronik** (Mikro/Nano Elektromekanik Sistemler [MEMS/NEMS] ve Sensörler; Robotik ve Otomasyon Teknolojileri; Kontrol Teknolojileri ve Algoritmaları; Gömülü Yazılımlar);
- **Üretim Süreç ve Teknolojileri** (Esnek Üretim; Hızlı Prototipleme; Yüzey / Arayüzey, İnce Film ve Vakum; Metal Şekillendirme; Plastik Parça Üretim; Kaynak ve Talaşlı İmalat Teknolojileri);
- **Tasarım Teknolojileri** (Sanal Gerçeklik Yazılımları ve Sanal Prototipleme; Simülasyon ve Modelleme Yazılımları; Grid Teknolojileri ve Paralel ve Dağıttık Hesaplama Yazılımları);
- **Hafif ve Yüksek Mukavemetli Malzeme Teknolojileri.**

Ve bu teknoloji alanlarında yetkinleşilmesi için şu üç politika uygulama aracının yürürlüğe konmasını önermişlerdi: (1) **Ulusal ARGE fonu** ve [**konuya özgü**] **ulusal araştırma programları** oluşturulması; (2) **Kamu ve savunma tedarikinin** ülke içinde ARGE yapma koşuluna dayandırılması; (3) Belirlenen konularda üniversiteler, diğer araştırma kurumları ve özel sektör sanayi kuruluşlarına ya da oluşturacakları ortak girişimlere yeni teknoloji, süreç, ürün geliştirilmesi veya mevcutların önemli ölçüde iyileştirilmesi için yararlanılabilecek bilgi birikimini yaratmak üzere, finansmanı kısmen ya da tamamen kamu tarafından karşılanan sınaî araştırma projesi (**güdümlü ARGE projesi**) siparişi yoluna gidilmesi...

2004 tarihini taşıyan **Vizyon 2023**’teki bu öngörüler geçen beş yılda hayata geçirilebilseydi, makina imalât sektörümüz 2010’a çok daha yetkin bir düzeyde girmez miydi? Ama bunun için bir sistemin, **ulusal yenilik sistemi** ve bu sistemde yer alan **kamunun siyasî karar, finansman ve politika uygulama mekanizmalarının** gerçekten tıklar tıklar çalışması

gerekirdi. Biliyoruz ki, bu sistemin kurumlarının neredeyse tamamına sahibiz; ama, sistem çalışmıyor. O güzel reklâmda rol alanlar, 2004'teki o öngörülere o zaman sahip çıksalardı ve ağırlıklarını da bu makro sistemin tıkr tıkr çalışmasından yana koysalardı çok daha iyi olmaz mıydı? Her neyse, yine de yıl biterken ülkenin zifirî karanlığında sanayiden gelen bir umut ışığı var...

CBT. 25 Aralık 2009